

66. ԲՈՒՆԱՐԻԿԸ ԾՈՒՌՆ ԱՂՋԿԱ ՀԵՔԻԱԹԸ

Թուրքի մե թաքավոր ա հըլնում: Էս թաքավորը 80 տարեկան ա հըլնում: Մե անքամ, վազրի խետ չորերը փոխած, աղքատի ղըլղը մտած, էթում են գեղրանքն ու քաղաքները ման գալու, որ տենան, թե ժողովուրթը ոնց ա աբրում, հիրանց մասին ինչ ա խոսում:

Թաքավորին են քֆրում, վազիրին են քֆրում, որ մե խոսք դուս բերեն: Մեկ էլ, ըստոնց նպատակն էն էր, որ տենան, որտեղ խորոտ խարս ու աղջիկ կա, հետո մարթ հղրկեն, գան տանեն: Էս մտքերով ման գալով, գացին մե գեղ, մե տուն դոնախ հելան: Տանտերը դոնախասեր մարթ էր, չատ լավ ընթունեց, լավ պատիվ տվեց, հրմա չիմացավ, որ թաքավորն ու վազիրն են դոնախները: Դեսից, դենից չատ խոսացին: Խոսք բացին թաքավորի վրեն, դոնախներից մեկը թաքավորին քֆրեց, որ լավ թաքավոր չի, ժողովրթին վատ ա պախում, ինչքան անմեղ մարթի գլոխ ա կղրել տվե:

Տանտերը չըհամփերեց, ասավ.—Ա՛յ դոնախներ, թաքավորից ի՞նչ գործ ունեք: Մենք՝ հուր, թաքավորն՝ հուր, հընչի՞ եք իզուր տեղը թաքավորին քֆրում: Ձեր խացը կերեք, բարի բան ասեք, քուֆրից, անպատվելուց ի՞նչ օգուտ: Թաքավորը հիրա թախտին նստուկ, դուք հստեղ թաքավորին եք քֆրում: Էդ խոսկերը պախեք հիրանն ասեք, իմ տան մեջ էդ բաների մասին մի՛ խոսացեք: Ամեն մարթ հիրա յորդանի չափ թո հիրա ոտը պարզա: Թաքավորն էլ հիրա թախտին հաստատ մնա, խերն ու բարին էլ մեր մոտ մնա:

Դոնախները որ տանտիրոջ խոսկը լսացին, խոսկը փոխին, հուրիչ բաների մասին խոսացին:

Էս մարթը մե խորոտ, չատ խորոտ աղջիկ ունեք, կայներ էր սուփրի մոտը, ծառայում էր: Հելավ, որ տանտերը դուս էկավ:

Թաքավորը վազիրին բրթեց, ասավ.—Լավ տուն ա, հրմա բուխարիկը ծուռն ա:

Վազիրը թաքավորի ասածը խասկցավ:

Աղջկա մե աչկը մեչու ծուռն էր:

Աղջիկն էլ լսաց, թաքավորի ասածը խասկցավ, ասավ.—Բուխարիկը ծուռն ա, դուզ ա, հըմա դու ծուխը քաշելը տես, վառվելը տես, էտ ա գլխավորը:

Թաքավորը կարմրավ հիրա ասածից:

Վազիրն էլ խոսաց, ասավ.—Բուխարիկը ծուռն ա, էտ դուզ ա, հըմա տունը լավ տուն ա, ծուխը դռնով էլ դուս կըգա, հեր օխնած, հո չի մնա տան մեջը:

Աղջիկն ասավ.—Թե որ ձեռ ընկնի, ձեր ասածը կըհըլնի, հըմա տանտերը դուռը պինդ ա փակե:

Թաքավորն ու վազիրը զարմացան էս աղջկա խելքի ու պատասխանների վրեն: Հելան գացին, էլ ման չեկան:

Մեկէլ օրը, որ վազիրը առավոտը պալատ էկավ, թաքավորն ասավ.—Վազի'ր, գիշերը շատ մտածեցի: Բուխարիկը ծուռն աղջիկը շատ խելոք ա, ես էլ կնիկ չունեմ, որոշեր եմ էտ աղջկան առնեմ, քո կարծիքը ո՞նց ա, խորուրթ կըտա՞ս:

Վազիրն ասավ, որ հինքը համաձայն ա, շատ ա խավնե, մեծ խելքի տեր աղջիկ ա:

—Դե գնա',—ասավ թաքավորը,—էտ աղջիկը ուզա' ընձի, ասա', որ հերեկվա քո ղոնախը թաքավորն էր:

Վազիրը մե խուրջին ոսկի վերցուց, մե քանի թիկնապահ վերցուց, էկավ էտ մարթի տունը: Էս մարթը հիմացավ, որ վազիրն ա, թաքավորն ա հղրկե, գլխը կորցուց: Մտածեց, որ հերեկվա դոնախները մե մատնություն արեր են: Լեղին կղրավ, չի հիմանում, թե ինչ անա: Հըմա աղջիկը վազիրին ճանչցավ:

Վազիրը ոսկին խուրջինով դրեց էս մարթի հռռեջը, ասավ.—Բա-րի' մարթ, էս ոսկին թաքավորն ա հղրկե: Թաքավորն ուզում ա պսակվի քո աղջկա խետ: Բախտտ բերեր ա, աղջիկտ կըդառնա թաքուհի, էս առաջարկությանն ի՞նչ կասես:

—Թաքավորի հրամանին ո՞վ կանա դեմ էթա, հըմա ասեմ, որ իրավունքը տվեր եմ աղջկաս, աղջիկս ինչ պատասխան որ տա, էտ ա իմ պատասխանը:

Կանչեց աղջկան, ասավ.—Աղջի'կ ջան, մեր թաքավորը քեզի ուզում ա: Ես չեմ կանա թաքավորին հակառակ էթա, հըմա վազիրին ասեցի, որ իրավունքը քոնն ա, հիմի ասա' տեսանք, ի՞նչ պատասխան ես տալու: Նշանի, թե խոսկ առնելու խամար հղրկեր ա էս խուրջինով ոսկին: Թե հոժար ես, արի խուրջինը վերցո'ւ տար, յա ձե'ող դիր խուրջինի վրեն, թե հոժար ես: Ես քեզի ոսկով չեմ ծախում, քո ազատ կամքը գիղա:

—Ի՞նչ ասիր, հայրի'կ, մե խուրջին ոսկի՞ են բերել խոսկ առնելու: Շատ ա, ես հասարակ գեղացու աղջիկ եմ, բուխարիկս էլ ծուռը: Մեկ էլ, որ ոսկին մեր ինչի՞ն ա պետք, ե'տ հղրկա, թո էթա:

—Ուսնըմ, բա ի՞նչ ես ուզում, որ նշան բերենք, ասա՛, լեզուստ ինչ պտտում ա, թաքավորը կրճարա, խաղիները լիքն ա,—ասավ վազիրը:

—Գնա թաքավորին ասա՛, որ ծուռը բուխարիկով աղջիկը հտքան շատ նշանի ծախս չի ուզում: Թո հղրկա 20 դոչ, 30 առյուծ, 40 որձ ձի, 60 կոտած եզ, 80 տախտակ, որ մարաքը ծածկենք:

—Ա՛յ խանըմ,—ասավ վազիրը,—ոսկին վերցո՛ւ, մարաքը հետո առանց փողի էլ կրծածկենք: Ուելքտ հո խացի խետ չես կերե, այ խանըմ, թաքավորը լսա, համ կըզարմանա, համ էլ կըծծղա քո ասածի վրեն: Թաքավորը քեզի խելով ա հաշվում, դու էտ ի՞նչ զարմանալի նշան ես ուզում: Ղոչերը, եզները, ձիանքը, ասենք, տվինք, բա առյուծները քո ինչի՞ն են պետք:

—էտի քո խելքի հիմանալու բանը չի, ա՛յ վազիր, ինչ որ ուզում եմ, գնա թաքավորին ասա՛:

—Լա՛վ, ոսկին թո մնա, էթամ ուզածներտ բերեմ:

—Ձէ՛, վազի՛ր, էրկու անքամ նշան չեն բերի: Ոսկին տար տո՛ւր թաքավորին, իմ ուզածն էլ, թե որ կըտա, կըբերես: Քո ճամբեն կըպահեմ:

Վազիրը խուրջինը քցեց ձիան թարքը, գնաց: Որ տեղ խասավ, առանց հիրա տունը մտնելու, գնաց թաքավորի պալատը, թաքավորին պատմեց, թե՛ էսենց, էսենց, ոսկին չի ուզում, ուզում ա դոչեր, առյուծներ, ձիեր, եզներ ու տախտակներ: Թաքավորը մտքի մեջ հընգավ, որ տենա, թե ծուռը բուխարիկով աղջկա միտքն ինչ ա: Մյուս օրը թաքավորը մաջլիս հրավիրեց, որ հիմանա իշխանները կարծիքը:

Իշխաններն հավաքվան, մաջլիսը սկսվավ:

Վազիրն ասավ, թե աղջիկն ինչ ա ուզում ու ծծղաց:

—Վազի՛ր, մի՛ ծծղա, ծուռը բուխարիկով աղջկա ուզածը քո խելքի բանը չի, թո իշխանները խոսան:

Մե իշխան վեր կացավ, ասավ.—Թաքավո՛ր, հարցը շատ պարզ ա, գեղացի աղջիկ ա, բա որ դոչ ու եզ չուզա, ի՞նչ բղի ուզա: Աղջկա միտքն էն ա, որ խոր թավլեքը անասուններով լցա:

Մե հուրիչ իշխան ասավ.—Առյուծ ա ուզում էն պատճառով, որ հըլա չուզած, թաքուհի չըդարձած տեղը հիրանը առյուծի տեղ ա դնում, էդ աղջիկը պալատի խարջ չի:

Մեկէլ իշխանն ասավ.—էտքան անասունը տեղավորելու գործը հեշտ չի: Տախտակ ա ուզում, որ մարաք ու թավլա չինա: Էստեղ զարմանալու բան չըկա, թաքավո՛ր:

Մեկ հուրիչ իշխան թաքավորին դուրը գալու խամար ասավ.—Թաքավո՛ր, աղջիկն ինչ որ ուզեր ա, հղրկա՛, թո նշանը վերցնա, բե՛ր պալատը, ըտրանով էլ գործը կըվերջանա, էտ ա իմ խորուրթը:

Նազիրն էլ ասավ.—Ոչխարն ուզեր ա խորովածի խամար, եզներն ուզեր ա խառնիսի ճաշի խամար, ձիանքն էլ ուզերա, որ մրցություններ կատարեն, առյուծներն էլ ուզեր ա, որ առյուծի նման տղերք բերեք, որ բերած տախտակները դնենք էտ տղերքի գլխի վրեն, հինքը էտ տախտակների վրավով, ոտը գետին չըդրած գա պալատը: Աղջիկն ուրախությունից չի ուզում ոտը գետին դնա:

Էս խելով ասած բանի վրեն բոլորը ծափ տվին, մաշալլա ասին ու ամեն մեկը մտածում էր, թե ո՞նց հելավ, որ հինքը էտ խոսկը չասավ:

Թաքավորը էլի նիյաթ նստուկ էր:

Վեր կացավ, տխուր-տրտում, ասավ.—Է, իշխաննե՛ր, նազիր՛ր, վազիր՛ր, բոլորտ մե գեղացի, բուխարիկը ծուռը աղջկա ոտի մատի չափ խելք չունեք, հըմա մըհալներ ու երգրներ եք կառավարում:

Իշխանները գլոխները կախին, ձեն չարին:

—Դե լացե՛ք, ինչ ա աղջիկն ուզում: Քսան ղոչ ա ուզում: Էտ նշանակում ա, որ քսան տարեկանը ղոչի նման ա: Երեսուն առյուծ ա ուզում, էտ նշանակում ա, որ երեսուն տարեկանը առյուծի նման ա: Քառասուն ձի ա ուզում, էտ նշանակում ա, որ քառասուն տարեկանը ոռց ձիու նման ա: Վաթսուն եզ ա ուզում, ոչ թե բուղա: Եզը կռտած ա, նշանակում ա 60 տարեկանը կռտած եզան նման ա: Ութնասուն տախտակ ա ուզում, նշանակում ա, որ 80 տարեկանի մեռնելու, դազաղի մեջ դնելու ժամանակն ա:

Էդ ուզածները ընձի վրա ա ասե, բոլորն էլ դուզ ա: Զոռով բերելու իրավուք չըկա: Էրանեկ բուխարիկը ծուռը աղջկան առնողին:

Վազրին ասավ.—Վազիր՛ր, գնա էդ աղջկան ասա՛, որ թաքավորը քո միտքն հիմացեր ա, հըմա Աստված քո ծուռը բուխարիկի ծուխը չըկղրա: Էտ ծուխը թո բալան-բալան դուս գա: